

Біруля Т. П., Лешчанка Н. В.
г. Мінск,
Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт
культуры і мастацтваў

МАГЧЫМАСЦІ ВЫКАРЫСТАННЯ ТЭХНАЛОГІІ ЛІЧБАВАГА АПАВЯДАННЯ Ў НАВУЧАННІ ЗАМЕЖНЫМ МОВАМ Ў ВНУ

Як вядома, асноўнай задачай сучаснай сістэмы вышэйшай прафесійнай адукацыі з'яўляецца падрыхтоўка канкурэнтаздольных спецыялістаў і стварэнне ўмоў для развіцця асобы, здольнай адаптавацца да сучасных умоў. Сістэма вышэйшай адукацыі як крыніца падрыхтоўкі высокакваліфікаванай працоўнай сілы павінна ўлічваць новыя асаблівасці сферы занятасці і рыхтаваць выпускнікоў для такога працоўнага месца, дзе цэннымі з'яўляюцца ініцыятыва, уменне бачыць, фармуляваць і правільна вырашаць прафесійныя задачы, вылучаць у велізарным інфармацыйным патоку прафесійна значную інфармацыю і на аснове аналізу дакладных дадзеных самастойна прымаць рашэнні [1, с. 805].

Забяспечыць актыўную пазнавальную дзейнасць студэнтаў і ўкараненне інтэрактыўных формаў заняткаў закліканы інфармацыйна-камунікацыйныя тэхналогіі. Іншымі словамі, інавацыйныя тэхнічныя дасягненні электроннага навучання спалучаюцца з вывераным гадамі вопытам традыцыйнага ўзаемадзеяння студэнтаў і выкладчыка ў рамках аўдыторных заняткаў. Неабходнасць адукацыі праз усе жыццё абумоўлена інтэнсіўным развіццём тэхнікі і тэхналогій, а таксама працэсамі глабалізацыі, што, у сваю чаргу, патрабуе ад спецыялістаў добрага валодання замежнай мовай. Менавіта таму асаблівую актуальнасць набывае моўная адукацыя, а пытанні, звязаныя з метадамі і якасцю навучання, з'яўляюцца першачарговымі.

Сістэма навучання замежным мовам з'яўляецца пастаянна зменлівай, сучаснае жыццё вельмі дынамічнае і дыктуе высокія і адначасова эфектыўныя тэмпы навучання. Педагогі шукаюць усе новыя і новыя спосабы эфектыўнага навучання замежным мовам, спрабуючы не толькі матываваць навучэнцаў да навучання, але і задзейнічаць для дасягнення сваіх мэтаў сучасныя тэхналогіі.

У сусветнай практыцы навучанне замежнай мове з выкарыстаннем інфармацыйных тэхналогій ўжываецца даволі даўно. Гэта дазволіла значна пашырыць спектр магчымасцяў моўнай трэніроўкі. З'явіліся метады, якія дазваляюць выкарыстоўваць тэхналогіі не толькі для выканання пэўнага набору заданняў у тым ці іншым электронным асяроддзі, але і дазваляюць ажыццяўляць іншамоўную камунікацыю.

Тэхналогія Digital Storytelling ў апошнія гады займае прыкметнае месца сярод адукацыйных інавацый, шырока выкарыстоўваецца ў сучасным навучанні. Пры гэтым сярод аўтараў-тэарэтыкаў і сярод саміх практыкуючых педагогаў пакуль няма адзінага погляду на дадзеную тэхналогію, сферу і прынцыпы яе прымянення, правілы і прыемы яе практычнай рэалізацыі. Існуюць разыходжанні і адносна тэрміналогіі, якая выкарыстоўваецца для

абазначэння дадзенай тэхналогіі і прадуктаў, якія ствараюцца ў яе рамках. У найбольш шырокім сэнсе Digital Storytelling разглядаецца ў працах розных аўтараў як любое апавяданне, створанае з выкарыстаннем лічбавых тэхналогій: вэб-апавяд, інтэрактыўны апавяд, гіпертэкст, наратыўная кампутарная гульня, блог, відэаапавяд, аўдыё- і відэападкасты. Часам да Digital Storytelling прылічаюць таксама знятыя лічбавай відэакамерай рэкламныя ролікі, а таксама мастацкія і дакументальныя фільмы. Існуе шэраг варыянтаў, якія выкарыстоўваюцца для абазначэння гэтай жа з'явы: «інтэрактыўныя апавяданні», «лічбавыя дакументальныя фільмы», «лічбавыя эсэ», «электронныя ўспаміны».

Словазлучэнні тыпу «лічбавы апавяд» або «лічбавае апавяданне» асацыююцца ў першую чаргу менавіта з лічбамі і могуць быць не цалкам зразумелыя шырокай аўдыторыі. Магчыма, больш дакладным эквівалентам англійскага тэрміна Digital Storytelling было б «электроннае апавяданне» або «мультымедыйнае апавяданне». Аднак, як нярэдка здараецца, у асяроддзі педагогаў і спецыялістаў у галіне адукацыі замацаваўся варыянт «лічбавае апавяданне». Лічбавае апавяданне, на думку большасці аўтараў, уяўляе сабой найменне самога падыходу, працэсу, тэхналогіі, формы сучасных зносін, ці ж педагогічнай тэхналогіі, камбінаванага навучальнага сродка. Асноўным прадуктам прымянення дадзенай тэхналогіі з'яўляецца лічбавы апавяд – мультымедыйны твор, якое можа ўтрымліваць фатаграфіі і іншыя графічныя выявы, відэа-і аўдыязапісы, музыку, тэкст, галасавое суправаджэнне.

Лічбавае апавяданне, на думку М. В. Маняйкінай і А. С. Надточавай, можна разглядаць як педагогічную тэхналогію. Сапраўды, як адзначаюць аўтары, з аднаго боку, лічбавае апавяданне, як і любая тэхналогія, уключае ланцужок дзеянняў, накіраваных на стварэнне пэўнага прадукту; з другога – гэтая тэхналогія можа быць прызнаная педагогічнай, бо яна спрыяе вырашэнню практычных і выхаваўчых задач. Такім чынам, лічбавае апавяданне валодае такімі характарыстыкамі, тыповымі для навучальных педагогічных тэхналогій, як апэрацыйнасць і сістэмнасць, канцэптуальнасць, ўзнаўляльнасць, кіравальнасць [2, с. 61].

Абагульніўшы дадзеныя розных аўтараў, можна вылучыць шэраг кампетэнцый, фармаванню якіх спрыяе дадзеная педагогічная тэхналогія:

а) інфармацыйныя кампетэнцыі:

– уменне працаваць са сродкамі ІКТ (кампутар, тэлефон, фотаапарат, гуказапісвальная прылада і г. д.);

– уменне шукаць і захоўваць знойдзеную інфармацыю;

– уменне ствараць пісьмовыя паведамленні і выкарыстоўваць тэксты ў складзе лічбавых апавяданняў;

– уменне ствараць гіпертэкставыя і мультымедыйныя інфармацыйныя аб'екты;

б) кагнітыўныя кампетэнцыі:

– уменне ставіць навучальныя задачы і вырашаць іх;

– уменне творча і крытычна думаць;

– уменне арганізоўваць сабраную і створаную інфармацыю;

– уменне быць уважлівым да дэталей;

в) камунікатыўныя кампетэнцыі:

- уменне эфектыўна выкарыстоўваць вусную і пісьмовую камунікацыю;
- уменне працаваць у супрацоўніцтве;
- уменне арганізаваць калектыўную дзейнасць;
- уменне ацэньваць сябе і іншых;

г) навукова-даследчыя кампетэнцыі:

- уменне збіраць і адбіраць дадзеныя;
- уменне ствараць праектныя работы;
- уменне правільна цытаваць крыніцы;
- уменне афармляць спасылкі, выконваючы аўтарскія правы.

Сярод пераваг тэхналогіі лічбавага апавядання адзначаюць таксама магчымасць персаналізацыі навучання. Стварэнне лічбавых апавяданняў дазваляе ўлічыць усе тыпы індывідуальнага стылю вучэбнай дзейнасці, што забяспечвае паспяховасць навучання. Як паказваюць даследаванні, дадзеная тэхналогія спрыяе лепшаму засваенню матэрыялу і павышэнню паспяховасці. У ходзе работы над лічбавымі апавяданнямі расце таксама ўзровень так званай «мультымадальнай» пісьменнасці, якую звязваюць з такімі відамі дзейнасці, як чытанне, візуальнае ўспрыманне, разуменне, рэагаванне, генераванне лічбавых і мультымедычных тэкстаў, а таксама ўзаемадзеянне з імі. Як адзначаюць даследчыкі, апрацоўка розных відаў інфармацыі: графічнай, вербальнай, акустычнай, кінэтычнай, – у рамках лічбавага апавядання адбываецца адначасова, ўзаемазвязана і сінхранізавана. Яшчэ адной важнай перавагай дадзенай тэхналогіі з'яўляецца яе ўздзеянне на эмацыйную сферу. Лічбавай апавяданнем ад першай асобы, часта адлюстроўвае асабісты вопыт навучэнца, закранаючы эмацыйна напружаныя тэмы. Стварэнне і абмеркаванне лічбавых апавяданняў дапамагае ўсталяванню эмацыйных сувязяў паміж аўтарам і аўдыторыяй, а таксама ўнутры групы. Уздзеянне на пачуцці і эмоцыі навучэнца, лічбавыя апавяданні могуць забяспечваць і істотны выхаваўчы эфект. Варта адзначыць, што выкарыстанне тэхналогіі лічбавага апавядання прадугледжвае пэўныя змены педагагічнай парадыгмы. У адносінах выкладчыка і навучэнцаў пераважае прынцып супрацоўніцтва. Выкладчык мае ролю суаўтара фасілітатара: дапамагае навучэнцам вызначыць тэму, выбудаваць структуру лічбавага апавядання, падказвае, якія тэхнічныя і праграмныя сродкі можна выкарыстоўваць для яго стварэння; аднак вырашальнае слова заўсёды застаецца за аўтарам (аўтарамі) апавядання.

Стварэнне якасных лічбавых гісторый пры навучанні замежнай мове – гэта складаны працэс, які патрабуе часу і аб'яднанне намаганняў студэнтаў і выкладчыкаў, а таксама спецыялістаў у галіне інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій. Варта таксама адзначыць, што выкарыстанне лічбавых апавяданняў ў адукацыйным працэсе значна пашырае магчымасці выкладчыка, падаючы большую свабоду для творчага пошуку новых метадаў працы на інтэрактыўнай аснове, што ў сваю чаргу спрыяе палепшэнню якасці моўнай падрыхтоўкі.

Спис цытаваных крыніц

1. Логинова, А. В. Цифровое повествование как способ обучения коммуникации на иностранном языке / А. В. Логинова // Молодой ученый. – 2015. – № 7 (87). – С. 805–809.
2. Маняйкина, Н. В. Цифровое повествование: от теории к практике / Н. В. Маняйкина, Е. С. Надточева // Педагогическое образование в России. – 2015. – № 10. – С. 60–64.